

Atgādne par LPSR Valsts drošības komitejas (turpmāk – VDK) dokumentu un netieši ar VDK saistīto dokumentu (turpmāk - dokumenti) izmantošanas nosacījumiem Latvijas Nacionālā arhīva lasītavās

Vispārīgie nosacījumi

LPSR Valsts drošības komitejas (turpmāk – VDK) dokumentu un netieši ar VDK saistīto dokumentu (turpmāk - dokumenti) izmantošanas nosacījumus nosaka šādi normatīvie akti:

- likums „Par bijušās Valsts drošības komitejas dokumentu saglabāšanu, izmantošanu un personu sadarbības fakta ar VDK konstatēšanu” (turpmāk – VDK likums)
- Arhīvu likums
- Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) 2016/679 (2016. gada 27. aprīlis) par fizisku personu aizsardzību attiecībā uz personas datu apstrādi un šādu datu brīvu apriti un ar ko atceļ Direktīvu 95/46/EK (Datu regula)
- Fizisko personu datu apstrādes likums (Datu likums)
- Informācijas atklātības likums
- Latvijas Nacionālā arhīva darbības noteikumi

Normatīvo aktu spēkā esošās redakcijas pieejamas <https://likumi.lv/>.

VDK dokumenti Arhīva lasītavā ir pieejami un izmantojami norādītajos normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā. Pirms VDK dokumentu izmantošanas lūdzam iepazīties ar Dokumentu izmantošanas kārtību Arhīva lasītavās (https://www.arhivi.gov.lv/files/files/Ieksejie%20normativie%20akti/Groz_lasitavas%20darbibas%20noteikumos_1.pdf).

Ierobežotas pieejamības VDK dokumentu izmantošanai personai jāaizpilda un jāiesniedz iesniegums vispārpieejamas un ierobežotas pieejamības dokumentu izmantošanai Arhīva lasītavā. Informāciju par reģistrēšanos darbam Arhīva lasītavā skatīt Arhīva mājas lapā internetā (www.arhivi.gov.lv sadaļā: Pakalpojumi. Lasītavas <https://www.arhivi.gov.lv/content.aspx?id=179&mainId=128>)

Saskaņā ar 06.11.2012. Ministru kabineta noteikumu Nr.747 „Latvijas Nacionālā arhīva darbības noteikumi” 22.punkts, lasītājiem tiek izsniegtas tikai dokumentu izmantošanas digitālās kopijas. Dokumenta oriģinālu izsniedz, ja to pieļauj attiecīgā dokumenta oriģināla fiziskais vai tehniskais stāvoklis un dokumenta izmantošanas mērķis ir tā oriģināla izpēte (piem. autentiskuma noteikšana, papīra vai tintes sastāva noteikšana).

VDK dokumentu izmantošanas mērķis un pienākums dokumentus izmantot atbilstoši mērķim

Personai jāievēro, ka tai atļauts izmantot VDK dokumentus un tajos esošos fizisko personu datus vienīgi personas norādītajam VDK dokumentu izmantošanas mērķim, kam jābūt likumīgam, atbilstošā apjomā, pēc iespējas minimizējot datu apstrādi, ievērojot normatīvo aktu, tai skaitā fizisko personu personas datu apstrādes un aizsardzības, prasības.

Likumīgs VDK dokumentu izmantošanas mērķis

Likumīgam VDK dokumentu izmantošanas mērķim ir jāatbilst VDK likumam:

- sabiedrības interesēs zinātniskās, vēstures vai juridiskās pētniecības nolūkos, akadēmiskās, mākslinieciskās vai literārās izpausmes, kā arī žurnālistikas vajadzībām, lai

- informētu par Latvijas okupācijas periodā valdījušo totalitāro režīmu, totālo sabiedrības kontroli, šā režīma darbības mehānismu un instrumentiem;
 - veicinātu sabiedrības spēju atpazīt okupācijas režīma sekas un tās pārvarēt
 - apzinātu vai novērtētu atsevišķu personu sadarbību ar VDK.
 - izpētītu un izvērtētu materiālo un morālo kaitējumu, ko VDK nodarījusi Latvijas valstij un tās iedzīvotājiem, utml.
- personīgai lietošanai

Personas atbildība

Saskaņā ar VDK likuma 7.1 panta sesto daļu “Persona, kura pieprasa un iegūst informāciju no Latvijas Nacionālā arhīva dokumentiem, ir atbildīga par šīs informācijas, tostarp personas datu, izmantošanu”

Arhīvs nenes atbildību par šo personu rīcību.

Ierobežotas pieejamības VDK dokumentu izmantošana:

Ierobežotas pieejamības VDK dokumenti Saskaņā ar VDK likuma 7.² panta ceturto un piekto daļu ir VDK dokumenti, kuri satur informāciju par cietušajiem vai trešām personām. Cietušie šā likuma izpratnē ir visas padomju okupācijas periodā politiski represētās personas, kā arī tās personas, izņemot VDK štata darbiniekus, par kurām VDK ir vākusi informāciju. Trešā persona ir persona, kura nav VDK darbinieks vai informators, vai ar VDK darbību saistīta amatpersona, kā arī nav cietušais. Ierobežotas pieejamības VDK dokumentus atļauts izmantot sabiedrības interesēs zinātniskās, vēstures vai juridiskās pētniecības nolūkos, akadēmiskās, mākslinieciskās vai literārās izpausmes, kā arī žurnālistikas vajadzībām. Ievērojot Datu likuma 31. un 32.pantu, personai ir brīvi pieejami visi dokumentos minētie personas dati.

Pamatojoties uz VDK likuma 7.² panta piekto daļu, Arhīva tīmekļvietnē publicētajos **VDK dokumentos esošā informācija ir informatīva rakstura ziņas un nerada juridiskas sekas bez atbilstoša fakta konstatējuma tiesas nolēmumā.**

Fizisko personu personas datu apstrāde VDK dokumentos

Veicot fizisko personu datu apstrādi VDK dokumentos, persona kļūst par fizisko personu datu pārzini un personai jāievēro Datu regulas un Datu likuma prasības un datu apstrādes principus: likumīgums, godprātīga un pārredzamība, nolūka ierobežojums, datu minimizēšana; precizitāte, glabāšanas ierobežojums, integritāte un konfidencialitāte, pārskata atbildība. Piemēram, pārzinis, veicot personas datu apstrādi, nodrošina godprātīgu attieksmi pret personas datiem. Personas dati tiek apstrādāti tikai atbilstoši paredzētajam mērķim un tam nepieciešamajā apjomā.

VDK darbinieku, informatoru un ar VDK darbību saistīto personu personas datu izmantošana

Atbilstoši VDK likuma 3. pantam un 7.² panta sestajai daļai uz VDK darbiniekiem, informatoriem un ar VDK darbību saistītām personām – attiecībā uz Arhīva tīmekļvietnē publicētajiem fiziskās personas datiem netiek piemērotas Datu regulas 15., 16., 18., 19. un 21.pantā noteiktās datu subjekta tiesības – tiesības prasīt labot datus, tiesības uz datu dzēšanu (tiesības „tikt aizmirstam”), tiesības prasīt ierobežot datu apstrādi, tiesības iebilst pret datu apstrādi, ciktāl tās var nepieļaut vai būtiski traucēt VDK likuma mērķu sasniegšanu.

Dokumentu kopiju pasūtīšana un izgatavošana pašu līdzekļiem

Dokumentu kopijas papīra veidā – nodrošina lasītavas vadītājs, to maksa saskaņā ar cenrāža 5.1.4.1.punktu – €0,20. Rēķinu apmaksu var veikt internetbankā vai klātienē Bezdēlīgu ielā 1A. Nepieciešamības gadījumā var pasūtīt apliecinātas kopijas, maksa par apliecināšanu saskaņā ar cenrāža 5.3.2. punktu ir € 3.56.

Digitālo kopiju izsniegšana- cenrāža 7.5.punkts, €1,92 par glabājamo vienību (viena mape).

Fotografēšana – atļauta bez maksas no datora ekrāna tikai fiziskai personai. Iegūto dokumentu kopijas ir tiesības izmantot vienīgi personiskiem vai zinātniskiem mērķiem, ievērojot fizisko personu datu aizsardzības prasības. (MK 06.11.2012. noteikumi Nr.747 MK 21.03.2017. noteikumu Nr.155 redakcijā)

Uzziņu sistēma

Šobrīd lasītājiem ir pieejami Totalitārisma seku dokumentēšanas centra sagatavotie dokumentu nodošanas - pieņemšanas saraksti (inventārie apraksti), pēc to pārbaudes dokumentu pieņemšanas gaitā, tiks izveidoti uzskaites saraksti atbilstoši 06.11.2012. Ministru kabineta noteikumu Nr.748 „Dokumentu un arhīvu pārvaldības noteikumi” prasībām.

Izziņas par sadarbības faktu

Atgādinām, ka izziņas izsniedz Totalitārisma seku dokumentēšanas centrs <http://www.sab.gov.lv/?a=s&id=51>